

Klimat- och näringslivsdepartementet
Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Landsbygdsminister Peter Kullgren

103 33 Stockholm

Hej,

Inledningsvis vill jag i egenskap av vd och koncernchef för SCA, Europas största privata skogsägare, tacka för regeringens proaktiva intresse och engagemang för de gröna näringarna och den konstruktiva dialog som jag upplevde vid mötet 17 april. Med mötet som bakgrund vill jag därför ytterligare utveckla resonemang och tankar i ett brev som jag hoppas kan ge en fördjupad insikt i skogsnäringens nulägesbild, utmaningar och möjligheter.

Under många decennier har olja varit en basråvara i näst intill alla industrier och en förutsättning för produktion, vilket innebär att en lyckad omställning kräver ett helhetsgrepp där en växande bioekonomi steg för steg kan bidra till att ersätta olja som basråvara. Det är en stor utmaning – men också en stor möjlighet för ett skogsland som Sverige att ta ledartröjan i framtidsekonomin.

Vi har i dag ett väl fungerande ekosystem av skogsindustriföretag som tillsammans med över 300 000 privata skogsägare jobbar hårt för att säkra återväxten av den strategiskt viktiga bioråvaran. Detta är ett område där Sverige varit synnerligen framgångsrikt tack vare hög ambitionsnivå hos markägarna och en lagstiftning som säkerställer återplantering av avverkade områden.

De senaste 100 åren har vi fördubblat skogens tillväxt och virkesförråd, samtidigt som det årliga avverkningsuttaget mer än fördubblats.¹ Det har konkret inneburit att samtidigt som skogsnäringen producerar större volymer klimatsmarta varor än någonsin tidigare är den stående skogen dubbelt så virkesrik i dag jämfört med för hundra år sedan. Det är en unik utveckling som vi fortsatt ska vårda.

De förutsättningar som ges för ett aktivt skogsbruk, och därmed växande skogar, är ytterst det som sätter ribban för hur höga klimatnyttor skogen kan generera genom ökad kolbindning i växande skogar och genom att byta ut fossila material och bränslen och produkter med högt fossilt avtryck mot produkter från skogen.

I dagsläget genererar det svenska skogsbruket en samlad positiv klimatnytta om drygt

¹ Svensk skogsnäringens climateffekt, Skogsindustrierna, 2022

90 miljoner ton årligen. Det är dubbelt upp mot Sveriges territoriella utsläpp. Genom att prioritera reformer som skapar bättre förutsättningar för det aktiva skogsbruket kan skogens kraft användas som accelerator mot ett fossilberoende. Mer skog och större uttag av skoglig råvara är grunden för att mer olja och kol ska stanna i marken.

För att skogarna ska fortsätta växa och för att Sverige hållbart ska kunna ta ut mer bioråvara från svenska skogar önskar vi föra fram följande:

- Styr skogspolitiken mot ökad tillväxt i skogen, ökade uttag av råvara och frihet under ansvar. Brukande av den svenska skogen leder till ett mindre fossilberoende. En brukad skog där råvaran tas väl omhand är viktigare för klimatet än att låta skogen stå obrukad som kolsänka.
- Värdera upp skogsbrukets klimatnytta i relation till miljöfrågor. Biologisk mångfald kan hanteras inom ramen för ett växande skogsbruk genom "rätt åtgärd på rätt plats" snarare än generella avsättningar av skog. Redan i dag är drygt en fjärdedel av svensk skogsmark undantagen skogsbruk.
- Århuskonventionen har fått till effekt att små föreningar med enstaka individer kan överklaga avverkningsanmälningar i stor volym utan ekonomisk risk. Det bromsar det aktiva skogsbruket och leder till många obefogade ärenden.
- Genomför en översyn av de nationella fridlysningsreglerna. Dessa innebär att relativt vanligt förekommande arter, exempelvis Knärot, kan hindra avverkningar och därmed skapandet av klimatnytta.
- Tydliggör klimatnyttan som skapas när produkter och material från skogsråvara ersätter material med fossila avtryck.
- Ge tydligare vägledning för prioritering mellan olika riksintressen.
- Satsa på infrastruktur för godstransporterna, framför allt vägbärighet och godskapacitet på järnväg. Sverige måste komma till rätta med det stora underhållsunderskottet.
- Fokusera på att minska viltbetesskadorna. Endast betesskadorna som ligger över den målnivå som utpekats som acceptabel minskar skogens möjlighet att ta upp koldioxid med 12 miljoner ton per år. Utöver det orsakas förluster av förlorad tillväxt och uteblivet förädlingsvärde på uppskattningsvis 12 miljarder kronor per år.

Skogs- och markägarna kan bidra med fossilfri el

Sverige bedöms ha ett kraftigt ökande behov av el och Energimyndigheten har bedömt att behoven kan vara fördubblade redan år 2035. Det innebär behov av en historiskt snabb utbyggnadstakt av elproduktion och elnät för att möta ett snabbt ökande behov.

Energimyndigheten har också gjort bedömningen att landbaserad vindkraft är det kraftslag som på kort sikt har bäst möjligheter att bidra till att möta det ökade behovet.

SCA har vid en kartläggning av egna marker funnit att det finns gott om lämpliga vindlägen och att den samlade potentialen till vindkraft på bolagets marker uppgår till omkring 65 TWh, vilket är i paritet med den samlade elproduktionen från all svensk vattenkraft. Med hänsyn tagen till kommunala veton, olika former av naturhänsyn, Försvarets intressen och rennäringsen så reduceras den potentialen till omkring 15 TWh. Till det ska läggas att tillståndsprocesserna i dagsläget är omfattande, tidskrävande, kostsamma och oförutsägbara. För övrigt kan noteras att SCA vid årets utgång beräknas ha 20 procent av Sveriges installerade kapacitet av vindkraft på egen mark, en kapacitet motsvarande 9 TWh.

Problematiken är likvärdig även när det gäller att uppgradera redan byggda vindparker och det styr mot att vindparker i bra vindlägen utanför bebyggelse inte moderniseras och optimeras mot ökad elproduktion. Avsaknaden av effektiva processer för uppgradering av existerande vindparker leder i förlängningen till ett ineffektivt nyttjande av mark och ett större behov av nyetableringar, vilket riskerar att i onödan öka påverkan på närboende.

En mycket stor andel av befintliga vindparker har i dag turbiner med en effekt på omkring 2 MW, men tekniskt och ekonomiskt skulle det vara möjligt att uppgradera dessa till mångdubbelt effektivare turbiner. Genom ett sådant förfarande kan elproduktionen i många fall fördubblas även om antalet turbiner minskar i antal.

Sammantaget ser vi stora möjligheter för att den statliga administrationen markant kan förbättras på ett sätt som uppmuntrar skogs- och markägare att bidra till den fossilfria elproduktionen, skapar ekonomiska mervärden för lokalsamhällena och minskar störningarna mellan vindkraft och närboende.

För att öka den fossilfria energiproduktionen i Sverige önskar vi föra fram följande:

- Förkorta tillståndsprocesser vid nyetablering av vindkraft.
- Se över omfattningen av veton och riksintressen och skapa tydligare och mindre komplicerade tillståndsprocesser för vindkraft.
- Slopa tillståndsprocessen och gör uppgradering av befintliga vindkraftparker som är lokaliserade i riksintresseområden för vindkraft till anmälningsärenden. Dessa områden är redan bedömda som särskilt lämpliga för storskalig vindkraft och ett sådant förfarande ligger i linje med RePower-EU-förslaget om att inrätta zoner för fossilfri energiproduktion där "positiv tystnad" kan appliceras.
- Förkorta tillståndsprocesserna för uppgradering av befintliga vindkraftparker även utanför riksintresseområden, till maximalt ett år från ansökan till beslut.

- Säkerställ att utredningen om stärkta incitament till kommuner som har vindkraft på sin mark skapar goda incitament utan att leda till ökade kostnader och administration för verksamhetsutövarna. Det är av största vikt för att värna teknikneutrala regler inom energipolitiken och för att undvika minskad investeringsvilja.
- Växla upp arbetet för att bygga ut elnätet i hela landet.

Sverige kan leda Europas framtida bioekonomi

Om Sverige som land säkerställer förbättrade förutsättningar för växande skogar, ökat uttag av bioråvara från skogen och agerar klokt för att snabbt öka den fossilfria energi-produktionen öppnas dörrar för stora investeringar i helt nya skogsindustrier och exportgrenar.

Sverige har ett bättre utgångsläge än i praktiken alla andra länder i Europa och rätt hanterat så kan den svenska skogen bli centralpunkten för EU:s produktion av klimatsmarta bränslen, material och varor.

I dagsläget pågår investeringar i bioraffinaderier för att omvandla rester från skogsbruket till biodrivmedel. Exempelvis bygger SCA tillsammans med finländska ST1 en anläggning i Göteborg med kapacitet att tillföra marknaden 200 000 ton biodrivmedel varje år.

SCA har även nödvändiga tillstånd för att anlägga en ny industri med kapacitet på 300 000 ton biodrivmedel vid Östrandss massabruk, men har ännu inte fattat något beslut om en investering.

Med politisk stabilitet och långsiktigt förutsägbara villkor över tid så kommer ökad produktionskapacitet, större och effektivare industrier leda till allt konkurrenskraftigare priser på dessa bränslen.

Vi ser också en mycket stor potential i att nyttja CCU (Carbon Capture and Utilization) som ett sätt att återanvända biogen grön koldioxid från skogen och tillverka stora volymer fossilfria elektrobränslen som kan ställa om tyngre trafik, exempelvis flyg. Elektrobränslen är flytande bränslen baserade på råvarorna koldioxid och vätgas och för att bränslet ska vara hållbart så behöver källorna till koldioxid och vätgas också vara det.

Genom att fånga in biogen koldioxid från massabrukens skorstenar och använda denna i den här processen så kan den biogena koldioxid som lånats från skogen återanvändas en gång till innan den går tillbaka till skogens cirkulära kretslopp. Här finns en stor potential som i dag inte alls nyttjas, trots att tillgången på biogen koldioxid finns i mycket stor omfattning. Ska omställningen av flyg via elektrobränslen kunna bli aktuell krävs bättre regelverk och möjligheter att tillverka vätgas via landbaserad vindkraft.

Med detta som bakgrund bedömer vi att det vore värdefullt om regeringen påbörjade ett arbete för att utveckla framtidens bioekonomi genom att överväga:

- Bättre och snabbare processer för att bygga och uppgradera vindkraftsparker i enlighet med förslagen som redovisats tidigare i detta brev.
- Påbörja ett arbete för att främja CCU och att återanvända biogen koldioxid. Energimyndigheten har, så här långt, fokuserat mycket på koldioxidlagring (CCS) och i väldigt liten utsträckning på hur biogen koldioxid från det cirkulära kretsloppet kan användas ytterligare en gång innan det går tillbaka till skogen i det cirkulära kretsloppet. Därför bör Energimyndigheten få i uppdrag att titta på hur bio-CCU kan främjas nyttjas för att skapa exempelvis klimatsmarta bränslen.
- Förtydliga att principen om reduktionsplikt står fast oavsett kortsiktig inhemsk nivå på reduktionen. För att pågående investeringar ska kunna göra nytta på marknaden krävs långsiktiga spelregler och en tydlig riktning så att produktionen kan växa i takt med reduktionsplikten.
- Satsa på forskning, innovation och utbildning för att Sverige ska kunna leda utvecklingen inom bioekonomi och ha tillgång till ett gott utbud av rätt kompetens även i framtiden.
- Att verka för att förändra 95 procent-regeln i nya EU-ETS. För oss framstår den som kontraproduktiv och Sverige bör agera för att förändra den. Bolag som redan investerat kraftfullt i fossilfria processer och nått upp till mer än 95 procent fossilfria industriprocesser straffas genom utebliven tilldelning av utsläppsrätter medan industrier som inte nått upp till tröskeln premieras genom fortsatt tilldelning samtidigt som incitamentet att nå över 95 procent fossilfrihet utraderas.

Min förhoppning är att detta brev har gett en fördjupad insikt i hur ett framgångsrikt svenskt arbete med att öka produktionen av skogsråvara och växla upp elproduktionen kan ge våra landsbygder en nyckelroll i framtidsekonomin samtidigt som Sverige kan göra global klimatnytta. Jag är öppen för, och hoppas på, en fortsatt god dialog om hur skogens kraft kan göra nytta i omställningen. Avslutningsvis vill jag välkomna er att besöka någon av våra anläggningar eller att ta ett besök i vår skog vid tillfälle.

Bästa hälsningar,

Ulf Larsson
VD och koncernchef